

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. kovo 23 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Gražinos Davidonienės (kolegijos pirmininkė), Donato Šerno ir Jūratės Varanuskaitės (pranešėja),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovo A. N. kasacinį skundą dėl Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. liepos 1 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo A. N. ieškinį atsakovui A. B. dėl vartojimo ginčo išnagrinėjimo, trečiasis asmuo, nepareiškiantis savarankiškų reikalavimų, D. B..

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių vartojimo sutartis ir verslininko pareigą informuoti vartotoją, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovas A. N. kreipėsi į teismą, prašydamas atmesti atsakovo A. B. reikalavimą grąžinti už palmes sumokėtus 3925 Eur, atlyginti 880 Eur nuostolius už palmių apsiaustus, taip pat 541,20 Eur nuostolius už palmių iškasimą, išvežimą ir aplinkos sutvarkymą bei 169,40 Eur advokato išlaidas; priteisti iš atsakovo ieškovo naudai visų patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Ieškinyje ieškovas nurodo, kad kreipėsi į trečiąją asmenį D. B. su pasiūlymu sudaryti barterinių mainų sutartį – mainais už perduodamas ir pasodinamas palmes gauti D. B. reklamą jos socialinės medijos *Instagram* paskyroje. Ieškovas nurodo, kad kartu su pasiūlymu pateikė nuorodą į tinklalapį *www.palme.lt*, kurį ir prašė reklamuoti. Šiame tinklalapyje išdėstyta išsami informacija apie egzotinių augalų priežiūrą ir pateikta jų auginimo instrukcija Lietuvos klimato. Trečiasis asmuo D. B. nusprendė sutikti su barterinių mainų sutartimi ir papildomai įsigyti kelias palmes.
4. Ieškovas mano, kad D. B. veikė kaip ūkio subjektas ir tarp ieškovo ir D. B. susiformavo verslo mainų sutartis, kuri ilgainiui buvo papildyta pirkimo–pardavimo sutartimi, tačiau sutarties sudarymas buvo grįstas verslo tikslais – reklamuoti ieškovo tinklalapį ir dėl to gauti naudos (pelno).
5. Praėjus žiemos sezonui D. B. kreipėsi į ieškovą dėl to, kad palmės po žiemos neišgyveno. Ieškovas ragino neskubėti naikinti palmių, palaukti ir tik visiškai atšilus orams vertinti, ar įsigytos ir pasodintos palmės iš tiesų neišgyveno.
6. Atsakovas A. B. 2021 m. liepos 14 d. pateikė prašymą Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai dėl pardavėjo veiksmų, galimai pažeidžiančių vartotojo teises ir teisėtus interesus. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba 2021 m. rugpjūčio 24 d. nutarimu dėl A. B. prašymo Nr. 10E nutarė A. B. prašymą tenkinti visa apimtimi. Ieškovo įsitikinimu, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba priėmė nepagrįstą ir neteisėtą nutarimą.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

7. Klaipėdos miesto apylinkės teismas 2022 m. kovo 22 d. nutartimi ieškinį atmetė ir išsprendė ginčą iš esmės – įpareigojo ieškovą A. N. atsakovui A. B. grąžinti sumokėtus 3925 Eur už augalus, atlyginti 880 Eur nuostolius už palmių apsiaustus, 541,20 Eur nuostolius už palmių iškasimą, išvežimą ir aplinkos sutvarkymą bei 169,40 Eur išlaidų advokato pagalbai už dokumentų paruošimą Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai.
8. Teismas nurodė, kad nagrinėjamu atveju palmes įsigijo atsakovas – fizinis asmuo. Atsakovas palmes įsigijo, siekdamas jas auginti savo gyvenamojo namo kieme, t. y. asmeniniams, šeimos, namų ūkio poreikiams tenkinti. Tarp šalių nėra ginčo ir prieštaravimų, jog ieškovas šiuose teisiniuose santykiuose užima verslininko poziciją. Atsižvelgdamas į išdėstytas aplinkybes, teismas darė išvadą, kad šalis siejo vartojimo pirkimo–pardavimo teisinius santykius. Ieškovo nurodyta aplinkybė, jog atsakovas ir trečiasis asmuo yra verslininkai, nesudaro pagrindo priešingai išvadai, nes šiuo konkrečiu atveju atsakovas palmes įsigijo asmeniniais tikslais, o ne dėl savo ūkinės komercinės veiklos. Teismas pažymėjo, kad byloje nėra duomenų, jog atsakovas, įsigydamas palmes, siekė pastarąsias naudoti su verslu susijusiu tikslu. Teismas taip pat atkreipė dėmesį, kad pats ieškovas 2021 m. birželio 3 d. atsakymu į pretenziją nurodė atsakovui nesutikimo su pateiktu atsakymu atveju kreiptis į Valstybinę vartotojų teisių apsaugos tarnybą. Iš Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos 2021 m. rugpjūčio 24 d. nutarimo matyti, kad ši tarnyba tarp šalių kilusį ginčą pripažino kaip kilusį iš vartojimo sutartinių teisių santykių.

9. Teismas nusprendė, kad ieškovas tinkamai neįvykdė informavimo pareigos. Teismas nurodė, kad iš byloje pateikto susirašinėjimo su trečiuoju asmeniu D. B. matyti, jog 2020 m. rugsėjo 14 d. ieškovas (jo atstovė) pirmoje žinutėje, adresuotoje trečiajam asmeniui, pateikė nuorodą į internetinę parduotuvę www.palme.lt ir nuorodą socialiniame tinkle *Facebook*. Vis dėlto, teismo vertinimu, vien nuorodų pateikimas pats savaime nereiškia, jog pardavėjas prieš vartotojui įsigyjant prekę šiam suteikė visą reikalingą informaciją apie prekę (palmes). Teismas atkreipė dėmesį, kad žinutėje nebuvo detalizuota, jog būtent šiose nuorodose yra pateikta informacija apie augalų (palmių) priežiūrą, su kuria vartotojas turi susipažinti. Teismas pažymėjo ir tai, kad byloje nėra duomenų, kokia tiksliai informacija apie augalus ir jų priežiūrą buvo internetinės parduotuvės versijoje 2020 m. rugsėjo mėn., t. y. kai atsakovas įsigijo augalus. Be to, teismas nurodė, kad duomenų, jog būtent atsakovui būtų pateiktos nuorodos į internetinę parduotuvę www.palme.lt ar *Facebook* paskyrą arba kita informacija apie palmių priežiūrą apskritai, byloje nėra.
10. Teismas pažymėjo, kad informacijos pateikimas apie augalus ir jų priežiūrą viešojoje erdvėje nelaikytinas tinkamu atsakovo (vartotojo) informavimu. Teismas nurodė, kad pirkėjas neprivalo ieškoti informacijos apie perkamą prekę viešojoje erdvėje ar socialinėje medijoje. Atvirkščiai, įstatymas būtent verslininką įpareigoja suteikti visą informaciją aiškiai ir suprantamai vartotojui. Be to, tik vienas ieškovo nurodytas interviu buvo publikuotas 2020 m. rugsėjo 18 d., t. y. prieš atsakovui įsigyjant palmes.
11. Teismas, išanalizavęs šalių susirašinėjamą, nurodė, kad 2020 m. rugsėjo 14 d. ieškovas (jo atstovė) trečiajam asmeniui D. B. nurodė, jog ginčo palmių rūšis nelepi, atspari žemai temperatūrai ir vėjui, nedengta gali žiemoti iki -18°C . Apie tai, kad, esant šalčiams, palmes dar reikia šildyti laidais, ieškovas neužsiminė. Vėliau ieškovas įkėlė nuotraukas, kaip atrodys paltai palmėms, nurodė, kad prieš žiemą reikės mulčiuoti šaknis ir surišti lapus, tačiau apie šildymo laidus neužsimintą. Tik 2021 m. vasario 7 d. ieškovas parašė, kad, temperatūrai esant virš -20°C , svarbiausia palaikyti šildymą laidais.
12. Vertindamas liudytojų parodymus, teismas nurodė, kad kaip liudytojas apklaustas R. P. (R. P.), kuris atvežė palmes, paaiškino, kad matė, jog į palmes buvo įkišti lapai, tačiau patvirtinti, kad tai buvo palmių priežiūros instrukcija, negalėjo. Liudytoja S. N. paaiškino, kad klientams yra teikiama informacija, kaip prižiūrėti ir auginti augalą; vazonas apvyniojamas specialia plėvele ir ten įdedama popierinė instrukcija, kurioje aprašyta augalo priežiūra, kaip augalais pasirūpinti žiemą, kokios priemonės reikalingos, tačiau liudytoja pripažino, kad nei su atsakovu, nei su trečiuoju asmeniu nekontaktavo. Teismas nurodė, kad ši liudytoja yra atsakovo sutuoktinė, todėl gali būti suinteresuota bylos baigtimi. Nors liudytoja N. P. parodė, jog jai buvo suteikta visa reikalinga informacija apie palmes, be to, jai perkant palmes vazone buvo įdėta instrukcija, tačiau, teismo vertinimu, tai nepatvirtina, jog tokia informacija buvo suteikta ir atsakovui.
13. Teismas konstatavo, kad, sprendžiant dėl vartotojo teisės į turinės žalos atlyginimą įgyvendinimo, taikytinos bendrosios Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) normos, reglamentuojančios civilinę atsakomybę. Nagrinėjamu atveju ieškovas pažeidė jam tekusią informavimo pareigą atsakovui (vartotojui), todėl yra pagrindas konstatuoti neteisėtus veiksmus kaip vieną iš civilinės atsakomybės sąlygų. Neteisėtas ieškovo elgesys šiuo atveju lėmė tai, kad atsakovas negavo reikiamos informacijos dėl palmių priežiūros žiemą, dėl to palmės neišgyveno, o atsakovas patyrė nuostolių – tarp ieškovo neteisėtų veiksmų yra tiesioginis priežastinis ryšys su atsakovo patirta žala. Remdamasis šiomis aplinkybėmis teismas nusprendė, jog egzistuoja visos ieškovo civilinės atsakomybės sąlygos.
14. Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnaginėjusi bylą pagal ieškovo A. N. apeliacinį skundą, 2022 m. liepos 1 d. nutartimi Klaipėdos apylinkės teismo 2022 m. kovo 22 d. sprendimą paliko nepakeistą.
15. Kolegija nurodė, kad pritaria pirmosios instancijos teismo motyvams dėl ginčo teisinių santykių kvalifikavimo. Kolegija pažymėjo, kad palmes pardavė ieškovas – verslininkas, kuris verčiasi palmių tiekimo ir pardavimo veikla Lietuvoje. Palmes, jų apsaugai skirtas priemonės, sodinimo paslaugas iš ieškovo pirkto ir už tai sumokėjo atsakovas A. B.. Atsakovas veikė kaip fizinis asmuo – palmes įsigijo, siekdamas jas auginti kartu su kitais augalais savo gyvenamojo namo kieme, t. y. asmeniniams, namų ūkio poreikiams tenkinti. Palmės buvo pasodintos atsakovui asmeninės nuosavybės teise priklausančiame sklype prie jam asmeninės nuosavybės teise priklausančių namų, jis palmėmis rūpinosi, pirkto jų apsaugos priemones, mulčiavo ir kt. Ta aplinkybė, kad trečiasis asmuo D. B. už dvi iš aštuonių palmių ir jų pasodinimą sutiko pareklamuoti ieškovo veiklą, įtakos susiklosčiusių santykių kvalifikavimui neturi, kadangi trečiasis asmuo D. B. sudarė šį susitarimą su ieškovu taip pat turėdamas tikslą įgyti palmes savo asmeniniams, o ne verslo poreikiams tenkinti. Kolegijos vertinimu, svarbu ir tai, kad trečiasis asmuo ar atsakovas būtų informavęs vietoj dviejų atvežtų ir pasodintų palmių atlyginti už trečiojo asmens vykdytą reklamą, tai patvirtina, jog, įsigyjant ir šias dvi palmes, nebuvo siekiama jokių su verslu susijusių tikslų.
16. Kolegija taip pat sutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad ieškovas pažeidė informavimo pareigą. Atsižvelgdama į ieškovo parduodamų augalų – palmių – galimybes augti Lietuvos klimato, teisėjų kolegija nusprendė, kad informacija apie tai, jog, jas auginant šaltuoju metu laikotarpiu, turi būti naudojamos papildomos apsaugos priemonės – šildymo kabeliai, yra viena iš pagrindinių šios parduodamos prekės savybių. Teisėjų kolegijos vertinimu, ši savybė nėra akivaizdi, kadangi tokios priemonės nėra reikalingos kiekvienam augalui, tuo labiau kad ieškovas buvo nurodęs, jog ši palmių rūšis nelepi, atspari žemai temperatūrai ir vėjui, nedengta gali žiemoti iki -18°C . Tai, kad trečiajam asmeniui buvo pateikti interneto svetainių adresai, pagal kuriuos paieškojus tokią informaciją buvo galima rasti (sutinkant su pirmosios instancijos išvadomis, šis faktas, bylos duomenimis, taip pat nebuvo patvirtintas), taip pat tai, kad kelios dienos prieš įsigyjant parduodamas palmes viešai buvo publikuotas straipsnis su tokia informacija, nesudaro pagrindo teigti, jog ieškovas tinkamai įvykdė jam tekusią informavimo pareigą. Teisėjų kolegija nurodė, kad ši informacija aiškiai ir suprantamai, nededant pastangų ją surasti, turėjo būti pateikta dar prieš vartotojui įsigyjant palmes, tačiau, bylos duomenimis, tokia informacija nebuvo nurodyta. Kolegija nusprendė, kad įteigė atsakovą ar trečiąjį asmenį ieškovas būtų informavęs apie tai, kad palmes reikia šildyti laidais, jie apskritai nebūtų palmių iš ieškovo įsigiję, nes neturi galimybių savo kieme šildyti palmes laidais.
17. Kolegija konstatavo, kad egzistuoja visos ieškovo civilinės atsakomybės sąlygos – neteisėti veiksmai, kaltė, priežastinis ryšys ir žala, atsakovas ir trečiasis asmuo dėl ieškovo neteisėtų veiksmų – neįvykdytos pareigos pateikti visą informaciją apie esmines prekės savybes – apsisprendė įsigyti palmes ir dėl to atsakovas sumokėjo 3925 Eur už augalus, 880 Eur už palmių apsiaustus, 541,20 Eur už palmių iškasimą, išvežimą ir aplinkos sutvarkymą bei 169,40 Eur advokato išlaidų už dokumentų paruošimą. Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai, į kurią nurodė kreiptis pats ieškovas.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

18. Kasaciniu skundu ieškovas A. N. prašo panaikinti Klaipėdos apylinkės teismo 2022 m. kovo 22 d. sprendimą ir Klaipėdos apygardos teismo 2022 m. liepos 1 d. nutartį ir priimti naują sprendimą – ieškovo A. N. ieškinio reikalavimus tenkinti visiškai. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 18.1. Teismai netinkamai taikė ir aiškino materialiosios teisės normas, reglamentuojančias vartojimo teisinius santykius. Remiantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ir ESTT) praktika, esant tokiems santykiams, kai vartojimo sutartis sudaroma dvigubo naudojimo tikslu, t. y. tiek verslo, tiek ilgainiui ir asmeniniams tikslams, tokia sutartis nėra laikoma vartojimo sutartimi. Nagrinėjimu atveju šalys buvo lygiavertės, *de facto* (faktiškai) palmių savininkė buvo D. B. Būtent dėl trečiojo asmens verslo modelio – reklamos paslaugų socialinės medijos paskyroje *Instagram* – buvo sudaryta barterinių mainų sutartis. D. B., veikdama kaip verslininkė, užsisakė ir reklamavo visas palmes, kurias ieškovas pristatė ir pasodino nurodytu adresu.
 - 18.2. Teismai netinkamai taikė ir aiškino teisės normas, kurios reglamentuoja pardavėjo pareigą informuoti pirkėją. Pagal [CK](#)

6.228⁶ straipsnio 2 dalį verslininkas laikomas tinkamai įvykdžiusiu pareigą informuoti klientą, kai jis sudaro sąlygas vartotojui tinkamai susipažinti su informacija. Ieškovas nagrinėjama atveju tokias sąlygas sudarė – pirmojoje žinutėje pateikė aktyvią nuorodą į tinklalapį www.palme.lt, kur išdėstyta išsami informacija apie palmių priežiūrą, ir nuorodą į Facebook paskyrą. Trečiasis asmuo D. B. iš esmės veikė kaip ieškovo verslo partnerė ir, teikdama reklamos paslaugas, turėjo būti įsigilinusi į reklamuojamų augalų priežiūrą. Be to, rašytinė palmių priežiūros instrukcija buvo pateikta kartu su palmėmis. Aplinkybės apie tai, kad klientams yra suteikiamos rašytinės palmių priežiūros instrukcijos, byloje patvirtino liudytojai. Be to, augalai yra nekeičiamos ir negražinamos prekės.

- 18.3. Teismai netinkamai taikė ir aiškino teisės normas, reglamentuojančias civilinę atsakomybę. Teismai nekonstatavo visų būtinųjų sąlygų ieškovo A. N. civilinei atsakomybei kilti. Byloje nėra jokių duomenų ar įrodymų, kurių pagrindu galima būtų pripažinti, kad D. ir A. B. patyrė kokią nors žalą. Byloje nebuvo pateikta nė vieno įrodymo, kuris patvirtintų, kad A. B. pretenzijos A. N. pateikimo metu (2021 m. gegužės 25 d.) ginčo palmės iš tiesų būtų žuvusios. Remiantis kasacinio teismo praktika, aplinkybė, kad A. B. dėl A. N. galimai atliktų neteisėtų veiksmų patyrė žalos, privalėjo įrodyti būtent A. B. D. B. pateiktos nuotraukos su palmėmis be žalių lapų savaime nereiškia augalų žūties, o palmių lapai paveikti užsitęsusių žiemos bei ilgo ir vėsaus pavasario, kuris neabejotinai prailgino vegetacinę palmių būseną.
19. Atsakovas A. B. ir trečiasis asmuo D. B. atsiliepimu į kasacinį skundą prašo atmesti ieškovo A. N. kasacinį skundą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
- 19.1. ESTT sprendime, kuriuo remiasi ieškovas, teismai aiškino vartotojo sąvoką tais atvejais, kai prekės ar paslaugos įgyjamos iš dalies verslo ir iš dalies asmeniniam naudojimui. Nagrinėjamos bylos atveju buvo nustatytas faktas, kad atsakovas A. B. pirko palmes išimtinai asmeniniam naudojimui, o faktas, kad jis būtų pirkęs jas iš dalies savo verslui, – nenustatytas. Atitinkamai ieškovo nurodyta ESTT praktika nagrinėjama byla nėra aktuali.
- 19.2. Trečiasis asmuo D. B. sutiko įsigyti iš ieškovo palmes mainais už jų reklamą ne savo verslui, o savo asmeniniams poreikiams tenkinti – papuošti savo ir atsakovo A. B. gyvenamąją aplinką. Net jei būtų daroma prielaida, kad ne atsakovas A. B., o trečiasis asmuo D. B. buvo ginčo palmių *de facto* savininkė, tarp jos ir ieškovo susiklostę santykiai vis tiek turėtų būti kvalifikuojami kaip vartojimo teisiniai santykiai.
- 19.3. Ieškovas nepagrįstai teigia, kad teismai išplėtė jo informavimo pareigos ribas. Ieškovas nenurodo, ko daugiau nei įtvirtina įstatymas, reikalavo teismai. Be to, pardavėjo pareigos informuoti pirkėją vykdymo klausimas yra fakto klausimas, kurio kasacinis teismas nenagrinėja. Tai, kad augalai nėra keičiami ir grąžinami, neeliminuoja verslininko pareigos tinkamai informuoti vartotoją.
- 19.4. Aplinkybė, ar palmės nušalo, yra fakto klausimas. Byloje nesprendžiamas klausimas dėl palmių kokybės, o sprendžiamas išimtinai pardavėjo atsakomybės neįvykdžius pareigos informuoti pirkėjo klausimas. Būtent informavimo pareigos kontekste apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad ieškovo nurodomos aplinkybės dėl to, ar palmės apskritai išgyveno, nėra reikšmingos.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl vartojimo teisinių santykių kvalifikavimo

20. Pagal CK 6.228¹ straipsnio 1 dalį vartojimo sutartinis verslininkas įsipareigoja perduoti vartotojui prekes nuosavybės teise arba suteikti paslaugas vartotojui, o vartotojas įsipareigoja priimti prekes ar paslaugas ir sumokėti jų kainą. CK nustatytais atvejais vartojimo sutartinis laikomas ir kitos verslininko ir vartotojo sudarytos sutartis. Vartotoju pripažįstamas fizinis asmuo, su savo verslu, prekyba, amatu ar profesija nesusijusiais tikslais (vartojimo tikslais) siekiantis sudaryti ar sudarantis sutartį, o verslininku – fizinis ar juridinis asmuo ar kita organizacija, ar jų padalinys, savo prekybos, verslo, amato arba profesijos tikslais siekiantys sudaryti ar sudarantys sutartis, įskaitant asmenis, veikiančius verslininko vardu arba jo naudai (CK 6.228¹ straipsnio 2, 3 dalys). Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatyme pateiktos analogiškos vartotojo ir verslininko sąvokos (2 straipsnio 19, 24 punktai).
21. CK XVIII¹ skyriaus normos, reglamentuojančios vartotojų teisių apsaugą, taip pat taikomos šiais atvejais: 1) kai fizinis asmuo sudaro sutartį dvigubo naudojimo tikslais, t. y. vartojimo ir verslo tikslais, tačiau, atsižvelgiant į visas su sutartimi susijusias aplinkybes, verslo tikslai nevyrauja; 2) kai fizinis asmuo faktiškai naudojasi preke ar faktiškai gauna paslaugą vartojimo tikslais ir už ją sumoka, nors sutartį su verslininku sudarė fiziniam asmeniui atstovaujantis viešasis juridinis asmuo (CK 6.228³ straipsnio 3 dalis).
22. Kasacinio teismo praktika dėl vartojimo teisinių santykių kvalifikavimo yra gausi ir išplėtotą – remiantis teisės aktuose pateikta vartojimo sutarties samprata, suformuluoti esminiai požymiai, kuriuos atitinkanti sutartis kvalifikuojama kaip vartojimo: pirma, prekes ar paslaugas įsigyja fizinis asmuo; antra, fizinis asmuo prekes ir paslaugas įsigyja ne dėl savo ūkinės komercinės ar profesinės veiklos, o savo asmeniniams, šeimos, namų ūkio poreikiams tenkinti; trečia, prekes ar paslaugas teikia verslininkas (fizinis ar juridinis asmuo, veikiantis verslo tikslais) (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. liepos 7 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 3K-3-358-248/2016](#) 31, 32 punktus; 2018 m. liepos 25 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. e3K-3-274-403/2018](#) 29 punktą, kt.). Teismui konkrečiu atveju sprendžiant, ar sudaryta sutartis kvalifikuotina kaip vartojimo, būtina identifikuoti sutarties šalis (vartotoją ir prekių (paslaugų) tiekėją) bei nustatyti, kokio tikslo, sudarydama sutartį, siekia viena iš sutarties šalių – vartotojas (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. balandžio 16 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-206/2014](#); 2019 m. spalio 29 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. e3K-3-321-687/2019](#) 26 punktą).
23. Remiantis nusistovėjusia ESTT praktika sąvoka „vartotojas“ turi būti aiškinama atsižvelgiant į šio asmens padėtį konkrečioje sutartyje pagal tos sutarties pobūdį ir tikslus, o ne į subjektyvią šio asmens padėtį, nes tas pats asmuo tam tikruose sandoriuose gali būti laikomas vartotoju, o kituose – ūkio subjektu (šiuo klausimu žr. ESTT 1997 m. liepos 3 d. sprendimo byloje *Benincasa prieš Dentalkit*, C-269/95, 16 punktą; 2005 m. sausio 20 d. sprendimo byloje *Johann Gruber prieš Bay Wa AG*, C-464/01, 36 punktą; 2018 m. sausio 25 d. sprendimo byloje *Maximilian Schrems prieš Facebook Ireland Limited*, C-498/16, 29 punktą; 2019 m. spalio 3 d. sprendimo byloje *Jana Petruchova prieš FIBO Group Holdings Limited*, C-208/18, 41, 56 punktus), t. y. vartotojo sąvoka yra objektyvi ir nepriklauso nuo konkrečių žinių, kurių gali turėti atitinkamas asmuo, arba informacijos, kurią jis faktiškai turi (ESTT 2015 m. rugėjo 3 d. sprendimas byloje *Horatiu Ovidiu Costea prieš SC Volksbank Romania SA*, C-110/14, 21 punktą). Tokio požiūrio, kad vartotojo sąvoka yra objektyvi ir nepriklauso, pavyzdžiui, nuo asmens einamų pareigų, įgyto išsilavinimo, turimo turto, laikosi ir kasacinis teismas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. spalio 1 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-242-684/2020](#), 34 punktą ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika). Kasacinio teismo praktikoje nurodyta ir tai, kad vartotojo sąvoka yra funkcinio pobūdžio sąvoka. Ji yra siejama su konkrečia sutartimi,

konkrečių sutartinių teisinių santykių. Todėl kiekvienos konkrečios sutarties atžvilgiu būtina nustatyti, kokią funkciją asmuo atlieka tame sandoryje – ar asmuo veikia verslo, ar ne verslo tikslais. Taip yra todėl, kad, kaip minėta, vienas ir tas pats asmuo skirtinguose sandoriuose gali būti ir vartotojas, ir verslininkas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. lapkričio 25 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-321-1075/2020](#), 24 punktą).

24. Jeigu kyla abejonių dėl fizinio asmens prekės (paslaugos) įsigijimo (naudojimo) tikslo, teismas turi vertinti visas reikšmingas konkrečios sutarties sudarymo aplinkybes, sutarties turinį, pobūdį, šalių elgesį po sutarties sudarymo, galimus tikslus ir pan. ([CK 6.193 straipsnis](#)) ir, remdamasis faktinių bylos duomenų ir nustatytų aplinkybių visuma, spręsti, koks buvo sutarties tikslas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. spalio 18 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-397/2011](#); 2020 m. gegužės 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-161-403/2020](#), 22 punktą). Specialios taisyklės, skirtos vartotojui kaip silpnesnįjiai šaliai apsaugoti, taikomos tik sutartims, kurios buvo sudarytos siekiant patenkinti privačius asmens poreikius ir kurios niekaip nėra susijusios su jo verslu ar profesija, taigi ši apsauga nėra pateisinama tuomet, kai sutartis sudaryta siekiant su profesine veikla susijusių tikslų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. lapkričio 25 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-321-1075/2020](#), 20 punktą).
25. Kvalifikuojant sutartį kaip vartojimo sutartį asmens tikslai konkrečios sutarties atžvilgiu yra nustatomi sutarties sudarymo metu. Taigi taikomas statinis požiūris į asmens padėtį konkrečios sutarties atžvilgiu. Toks požiūris remiasi nuspėjamumo, teisinio tikrumo ir teisėtų lūkesčių principais (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. lapkričio 25 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-321-1075/2020](#), 29 punktą).
26. Apibendrinama išdėstytą kasacinio teismo praktiką, teisėjų kolegija konstatuoja, kad kai šalis sieja daugiau nei vienas teisinis santykis, vien tai, kad pirmasis santykis (sandoris) yra komercinis, savaime nelenia išvados, kad ir vėliau sudaryti sandoriai yra komercinio pobūdžio. Minėta, kiekvienos atskirai sudarytos sutarties atžvilgiu būtina įvertinti, kokią funkciją asmuo atlieka kiekviename iš šių sandorių – veikia asmeniniais ar verslo tikslais. Kaip pirmajame sandoryje yra aiškus verslo tikslas, reikia įvertinti, ar šis tikslas išliko ir vėliau sudarytame sandoryje, pavyzdžiui, ar ir vėlesniame sandoryje (sandoriuose) asmuo prisiima su verslo veikla susijusius įsipareigojimus. Atliekant šį vertinimą reikšmingos visos konkrečios sutarties sudarymo aplinkybės, sutarties turinys, pobūdis, atlygintinumas, šalių elgesys po sutarties sudarymo. Tais atvejais, kai vėlesnio sandorio sudarymo tikslas yra susijęs ir su vartojimo tikslu, ir su asmens vykdoma komercine veikla, pavyzdžiui, asmuo pirkdamas prekę vartojimo tikslais ir toliau išlaiko verslo tikslą (įsipareigojimus) ją reklamuoti, gauna už tai atlygį nuolaidos ar kitokia forma, gali būti vertinama, kad toks sandoris, be kita ko, sudarytas ir verslo tikslais.
27. Kai sutartis sudaroma dvigubo naudojimo – tiek verslo, tiek asmeninio – tikslu, teismas, sprenddamas dėl sutarties kvalifikavimo kaip vartojimo sutarties bei specialaus vartotojo teisių apsaugos mechanizmo taikymo, turėtų vertinti sutarties tikslų reikšmingumą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. spalio 18 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-397/2011](#)). ESTT yra nurodęs, kad kai sutartis sudaroma dvigubo naudojimo tikslu, t. y. tiek verslo, tiek asmeniniams tikslams, bylą nagrinėjantis teismas, atsižvelgdamas į jam pateiktus įrodymus, turi nuspręsti, ar nagrinėjama sutartinė buvo siekiama patenkinti asmens poreikius, reikšmingai susijusius su jo veikla ir profesija, ar, priešingai, naudojimas profesiniam tikslui buvo visiškai nereikšmingas. Tai atlikdamas nacionalinis teismas turi atsižvelgti ne tik į sutarties turinį, pobūdį ir tikslą, bet ir objektyviasias sutarties sudarymo aplinkybes. Jeigu nustatoma, kad fizinio asmens sudarytos sutarties tikslas taip pat buvo ir jo ūkinės komercinės ar profesinės veiklos poreikių tenkinimas, tokia sutartis kaip vartojimo sutartis kvalifikuotina ir tokiam fiziniam asmeniui specialūs vartotojo teisių apsaugos mechanizmas taikytinas tuo atveju, kai yra pagrindas konstatuoti, jog įsigytos prekės (paslaugos) naudojimas ūkinės komercinės ar profesinės veiklos tikslui buvo visiškai nereikšmingas (ESTT 2005 m. sausio 20 d. sprendimas byloje *Johann Gruber prieš Bay Wa AG*, C-464/01, 39, 45–47, 54 punktai). Asmuo, kuris siekia rentis specialiomis vartotojų teisių apsaugą reglamentuojančiomis normomis, privalo įrodyti, kad nagrinėjamos dvigubą tikslą turinčios sutarties profesinis tikslas yra visiškai nereikšmingas, o priešinga šalis turi turėti teisę pateikti priešingų įrodymų (žr. ESTT 2005 m. sausio 20 d. sprendimo byloje *Johann Gruber prieš Bay Wa AG*, C-464/01, 46 punktą).
28. Nagrinėjamu atveju nustatyta, kad 2020 m. rugsėjo 14 d. ieškovas kreipėsi į trečiąjį asmenį D. B. su pasiūlymu atvežti ir pasodinti jos namų kieme palmę mainais už tai, kad trečiasis asmuo pasidalytų šia žinia socialinio tinklo *Instagram* paskyroje. Į bylą pateiktas susirašinėjimas patvirtina, kad po tarpusavio derybų šalys susitarė, jog ieškovas mainais už reklamą socialiniame tinkle pasodins D. B. kieme dvi palmes. Teismui nurodė, kad atsakovas A. B. nusprendė iš ieškovo įsigyti šešias papildomas palmes. 2020 m. rugsėjo 21 d. atvežtos ir trečiojo asmens bei atsakovo gyvenamojo namo, esančio (duomenys neskelbtini), kieme buvo pasodintos aštuonios palmės. Palmių transportavimą, žemės palmės sodinti paruošimą ir palmių pasodinimą organizavo ieškovas. Teismui taip pat nustatė, kad 2020 m. rugsėjo 23 d. ieškovas pateikė D. B. el. paštą (*duomenys neskelbtini*) atliktų darbų 3755 Eur sumos sąmatą. Į šią sumą įskaičiuota 2 vnt. palmių po 400 Eur/vnt., 4 vnt. palmių po 350 Eur/vnt., speciali palmėms skirta žemė – 480 Eur, 6 palmių sodinimas – 300 Eur, senų medžių iškasimas, išvežimas – 280 Eur, transporto paslaugos – 375 Eur, trašos palmėms – 120 Eur. Sąmatoje taip pat nurodytos 170 Eur sumos papildomos transporto išlaidos. 2020 m. rugsėjo 26 d. atsakovas A. B. sumokėjo ieškovui 3925 Eur, paskirtyje nurodyta „už augalus“, 2020 m. spalio 6 d. ieškovas atsakovui A. B. išrašė 880 Eur sumos sąskaitą faktūrą Nr. P003 už 8 žeminius apsiaustus palmėms, šią atsakovas A. B. apmokėjo 2020 m. spalio 26 d. Byloje nėra ginčo, kad po palmių pasodinimo atsakovo ir trečiojo asmens gyvenamojo namo kieme trečiasis asmuo D. B. ieškovui teikė reklamos paslaugą socialiniame tinkle *Instagram*. Po trečiojo asmens suteiktų reklamos paslaugų ieškovas nurodė trečiajam asmeniui, kad nebeliko daug palmių, kurias būtų galima parduoti. Trečiasis asmuo atsakė, kad toks buvo ginčo santykių tikslas.
29. Kasaciniame skunde ieškovas teigia, kad teismai nepagrįstai ginčo teisinius santykius kvalifikavo kaip vartojimo teisinius santykius. Ieškovas nurodo, kad nagrinėjamu atveju *de facto* palmių savininkė buvo D. B., kuri sutartį sudarė teikdama ieškovui reklamos paslaugą, t. y. dvigubo naudojimo (verslo ir vartojimo) tikslais. Ieškovas argumentuoja, kad, remiantis ESTT praktika, tokia sutartis nėra laikoma vartojimo sutartimi.
30. Tiek pirmosios, tiek apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad ginčo palmės įsigijo atsakovas, siekdamas jas auginti savo gyvenamojo namo kieme, t. y. asmeniniams, šeimos, namų ūkio poreikiams tenkinti, todėl ginčo šalis siejo vartojimo pirkimo–pardavimo teisinius santykius. Apeliacinės instancijos teismas papildomai pažymėjo, kad ta aplinkybė, jog trečiasis asmuo D. B. už dvi iš aštuonių palmių ir jų pasodinimą sutiko pareklamuoti ieškovo veiklą, įtakos susiklosčiusių santykių kvalifikavimui neturi, kadangi trečiasis asmuo D. B. sudarė šį susitarimą su ieškovu turėdamas tikslą įgyti palmes savo asmeniniams, o ne verslo poreikiams tenkinti. Teisėjų kolegija nusprendžia, kad šios teismų išvados padarytos pažeidus įrodymų vertinimo taisykles bei neįvertinus suformuotos Lietuvos Aukščiausiojo Teismo ir ESTT praktikos.
31. Visų pirma, atkreiptinas dėmesys, kad bylą nagrinėję teismai teisinių santykių kvalifikaciją atliko remdamiesi iš esmės vienintele aplinkybe, t. y. kad mokėjimą už ginčo palmes, jų atvežimą, pasodinimą, žemę bei apsiaustus atliko atsakovas A. B. Teismai neįvertino į bylą pateikto ieškovo ir trečiojo asmens susirašinėjimo, iš kurio matyti, kad pirkimo–pardavimo sandoris šiuo atveju nebuvo sudarytas išimtinai su atsakovu, t. y. dėl palmių pirkimo, atvežimo ir pasodinimo tarėsi trečiasis asmuo, būtent su trečiuoju asmeniu aptarta palmių priežiūra, trečiajam asmeniui siūsta sąskaitą už prekes ir paslaugas, po palmių pasodinimo vyko tolimesnis šalių bendradarbiavimas dėl reklamos paslaugos teikimo. Teisėjų kolegija nurodo, kad vien tai, jog sandoris apmokėtas atsakovo, negali būti pakankama faktinė aplinkybė, nulimanti teisinių santykių kvalifikaciją.
32. Antra, apeliacinės instancijos teismo išvada, jog trečiojo asmens teiktos reklamos paslaugos neturi įtakos teisinių santykių kvalifikavimui, padaryta neįvertinus suformuotos kasacinio teismo ir ESTT praktikos. Esant dviem vienas po kito sudarytiems sandoriams tarp tų pačių asmenų galimos dvejopo pobūdžio situacijos, t. y. kai pirmojo sandorio metu buvęs verslo tikslas išnyksta vėlesniame teisiniame santykiyje (antrojo sandorio metu) arba kai šalis siejantis verslo tikslas išlieka. Byloje nėra ginčo, kad antruoju sandoriu palmės buvo įsigytos asmeninio naudojimo tikslu – papuošti namų kiemą, tačiau liko neįvertinta, ar šiame sandoryje išliko verslo tikslas, t. y. ar perkant palmes vartojimo tikslu kartu nebuvo įgyvendinamas ir verslo tikslas, pavyzdžiui, ir toliau teikiamos reklamos paslaugos. Teisėjų kolegijos vertinimu, vertinant antrojo sandorio tikslą, būtina nustatyti faktines aplinkybes ne tik dėl atsakovo įsipareigojimo apmokėti prekių kainą, bet ir trečiojo asmens

įsipareigojimų, be kita ko, gali būti reikšminga, ar antrasis sandoris verslininko ir atsakovo bei trečiojo asmens buvo sudarytas iš esmės tokiomis pačiomis sąlygomis, kokiomis būtų sudarytas (įprastai sudaromas) nesant verslo tikslo. Šios faktinės aplinkybės byloje liko nenustatytos ir neįvertintos.

33. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, teisėjų kolegija nusprendžia, kad byloje nebuvo nustatytos ir įvertintos visos teisių santykių kvalifikacijai reikšmės turinčios faktinės aplinkybės, be to, neįvertinta kasacinio teismo ir ESTT praktika dėl kiekvienos konkrečios sutarties tikslo nustatymo ir šio tikslo reikšmės konkrečiam sandorio atžvilgiui. Kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 353 straipsnio 1 dalis), t. y. sprendžia išimtinai teisės klausimus, be to, tik tokius klausimus, kurie yra tiesiogiai iškelti kasaciniame skunde (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. gruodžio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-384-916/2019 36 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką). Atsižvelgiant į tai, jog byloje reikalinga išsiaiškinti papildomas faktines aplinkybes, byla grąžintina apeliacinės instancijos teismui nagrinėti iš naujo.

Dėl verslininkui tenkančios vartotojo informavimo pareigos turinio, įrodinėjimo pareigos ir teisių pasekmių

34. Vartotojo teisė į informaciją yra vienas esminių aukšto vartotojų apsaugos lygio užtikrinimo garantų. Tinkamas vartotojo informavimas ne tik įgalina vartotoją priimti informuotą sprendimą – apgalvoti savo sprendimą dėl atitinkamų prekių ir paslaugų įsigijimo, palyginti rinkoje esančias prekes ir paslaugas bei jų kainą, bet ir sukuria sąlygas rinkai veikti efektyviai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. spalio 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-246-1075/2021](#), 20 punktas).
35. Bendruosius reikalavimus atskleistinos informacijos turiniui nustato [CK](#) XVIII skyriaus „Vartojimo sutartys“ normos. [CK](#) 6.228⁶ straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad, prieš sudarydamas vartojimo sutartį, kuri nėra nuotolinė ar ne prekybos patalpose sudaroma sutartis, verslininkas privalo aiškiai ir suprantamai suteikti vartotojui būtiną, teisingą, išsamią ir neklaidinančią informaciją. Informacija vartotojui turi būti suteikta valstybine kalba. Iš esmės analogišką reikalavimą nustato ir [CK](#) 6.228⁷ straipsnio 1 dalis, reglamentuojanti informacijos vartotojui suteikimą nuotoliniu ir ne prekybos patalpose sudaromų sutarčių atveju – prieš sudarydamas nuotolinę sutartį ar ne prekybos patalpose sudaromą sutartį, verslininkas privalo aiškiai ir suprantamai suteikti vartotojui aptariamoje normoje nurodytą informaciją, be kita ko, informaciją apie pagrindines prekes ar paslaugos savybes (atsižvelgiant į informavimo priemones ir prekę ar paslaugą) ([CK](#) 6.228⁷ straipsnio 1 dalies 1 punktas).
36. Kasacinio teismo praktikoje nurodyta, kad verslininko pareiga informuoti vartotoją (informacijos atskleidimo pareiga) laikoma tinkamai įvykdyta, jei vartotojui, visų pirma, yra suteikiama visa teisės aktuose reikalaujama informacija, antra, tokia informacija yra suteikta aiškiai ir suprantamai. Teisinis reguliavimas nepateikia reikalavimo pateikti informaciją „aiškiai ir suprantamai“ apibrėžimo ar gairių, kaip šis reikalavimas turėtų būti vertinamas. Remiantis kasacinio teismo praktika, reikalavimą pateikti vartotojui informaciją „aiškiai ir suprantamai“ galima būtų apibrėžti kaip apimančią informacijos prieinamumą, vartotojui realios galimybės susipažinti su informacija sudarymą, jos pateikimą įskaitomai, aiškia, paprasto (nesudėtingo) stiliaus, gerai struktūruota kalba, nevartojant neaiškių terminų, sąvokų, sudėtingų formuluočių, atkreipiant dėmesį į (išryškinant) tuos aspektus, kurie būtini atsižvelgiant į prekes ar paslaugos pobūdį ar kitas aplinkybes, ir neklaidinti vartotojo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. spalio 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-246-1075/2021](#), 24 punktas).
37. Klausimą, ar informacija sutartinių vartojimo teisių santykių atveju buvo pateikta aiškiai ir suprantamai, teismas turi spręsti atsižvelgdamas į visas faktines aplinkybes ir į pastabumo lygį, kurio galima tikėtis iš vidutinio vartotojo, t. y. taikydamas vidutinio vartotojo standartą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. spalio 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-246-1075/2021](#), 27 punktas). Vidutinis vartotojas yra pakankamai informuotas ir protingai pastabus bei nuovokus, atsižvelgiant į socialinius, kultūrinius ir kalbinius veiksnius (žr. ESTT 2000 m. sausio 13 d. sprendimo byloje *Estee Lauder*, C-220/98, 27 punktą; 2001 m. spalio 25 d. sprendimo byloje *Toshiba Europe*, C-112/99, 52 punktą; 2002 m. spalio 24 d. sprendimo byloje *Linhart*, C-99/01, 31 punktą; 2003 m. balandžio 8 d. sprendimo byloje *Pippig Augenoptik*, C-44/01, 55 punktą; 2018 m. rugsėjo 13 d. sprendimo sujungtose bylose *Wind Tre* ir *Vodafone Italia*, C-54/17 ir C-55/17, 51 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; kt.). Vidutiniam vartotojui būdingą reakciją kiekvienu konkrečiu atveju turi nustatyti byla nagrinėjantis teismas. Teismas, įvertinęs visas reikšmingas faktines bylos aplinkybes, susijusias su sutarties sudarymu, turi nustatyti ir įvertinti, ar suteiktos informacijos pakako tam, kad vidutinis vartotojas, t. y. pakankamai informuotas ir protingai pastabus bei nuovokus vartotojas, galėtų įvertinti, ar konkreti prekė atitinka jo individualius poreikius, ir suprasti, kaip tinkamai ir saugiai naudotis preke (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. spalio 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-246-1075/2021](#), 32 punktas).
38. Be to, vidutinio vartotojo standartas siejamas su gautos informacijos suvokimu, o ne gebėjimu ją gauti. Vidutinio vartotojo standarto aiškinimas kaip asmens, kuris turi pats pasirūpinti informacija ir aktyviai jos ieškoti, reikštų informacijos paieškos pareigos visiską ar jos didesnę dalį perkėliną vartotojui, o tai iš esmės paneigtų vieną svarbiausių ir pagrindinių vartotojo teisių – teisę į informaciją ir ją įgyvendinančią verslininko pareigą suteikti (atskleisti) informaciją vartotojui, šios teisės ir ją įgyvendinančios verslininkui nustatytos pareigos tikslą – atkurti nelygiavertę vartotojo padėtį, susidarusią vartojimo santykiuose, be kita ko, dėl to, kad vartotojas turi mažiau informacijos ir mažiau patyrimo, taip pat ir pačią vartotojų teisės esmę (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gegužės 10 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-201/2010; 2013 m. gruodžio 10 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-659/2013](#); 2021 m. spalio 13 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 3K-3-246-1075/2021](#) 34 punktą).
39. Verslininkui pažeidus informacijos atskleidimo pareigą, kyla tam tikros teisinės pasekmės, viena iš jų – verslininko civilinė atsakomybė, taigi vartotojas įgyja teisę reikalauti nuostolių atlyginimo. Verslininkas, neįvykdęs arba netinkamai įvykdęs pareigą suteikti informaciją vartotojui, turi atlyginti dėl to vartotojo patirtus nuostolius ([CK](#) 6.228⁸ straipsnio 5 dalis). Kilus ginčui dėl verslininko pareigos suteikti informaciją vartotojui tinkamo vykdymo, pareiga įrodyti patirtus neigiamus padarinius, nuostolių faktą, priežastinį ryšį tarp informacijos nesuteikimo ir neigiamų padarinių tenka vartotojui, o pareiga įrodyti, kad informacija buvo suteikta ir ji buvo suteikta aiškiai ir suprantamai, – verslininkui. Verslininkui neįrodžius, kad informacija vartotojui buvo suteikta arba kad ji suteikta tinkamai, yra pagrindas konstatuoti neteisėtus veiksmus kaip vieną iš civilinės atsakomybės sąlygų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. spalio 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-246-1075/2021](#), 38 punktas).
40. Nagrinėjamu atveju teismai nustatė šias faktines aplinkybes: 2020 m. rugsėjo 14 d. ieškovas (jo atstovė) pirmoje žinutėje, adresuotoje trečiajam asmeniui D. B., pateikė nuorodą į internetinę parduotuvę [www.palme.lt](#) ir nuorodą socialiniame tinkle *Facebook*. Tą pačią dieną ieškovas (jo atstovė) trečiajam asmeniui D. B. nurodė, kad ginčo palmių rūšis nelepi, atspari žemai temperatūrai ir vėjui, nedengta gali žiemoti iki -18 °C. Apie tai, kad, esant šalčiams, palmės dar reikia šildyti laidais, neužsiminta, taip pat nebuvo detalizuota, jog būtent ieškovo pateiktose nuorodose yra informacija apie augalų (palmių) priežiūrą. Teismai taip pat nurodė, kad byloje nėra duomenų, kokia tiksliai informacija apie augalus ir jų priežiūrą buvo ieškovo internetinės parduotuvės versijoje 2020 m. rugsėjo mėn., t. y. kai buvo sudaryti ginčo sandoriai. Be to, teismas pažymėjo, kad informacijos pateikimas apie augalus ir jų priežiūrą viešojoje erdvėje nelaikytinas tinkamu vartotojo informavimu.
41. Kasaciniame skunde ieškovas nurodo, kad šalys sudarė nuotolinę sutartį, todėl sprendžiant dėl verslininko pareigos informuoti vartotoją turėjo būti taikoma [CK](#) 6.228⁶ straipsnio 2 dalis, pagal kurią verslininkas laikomas tinkamai įvykdžiusiu pareigą informuoti klientą, kai jis sudaro sąlygas tinkamai susipažinti su nurodytoje normoje išvardyta informacija. Ieškovas vertina, kad byloje įrodyta, jog jis informavimo pareigą įvykdė tinkamai, t. y. sudarė sąlygas atsakovui ir trečiajam asmeniui susipažinti su visa esmine informacija apie palmes bei jų priežiūrą.

42. Visų pirma, teisėjų kolegija pažymi, kad reikalavimas informaciją vartotojui pateikti aiškiai ir suprantamai taikytinas tiek įprastų, tiek nuotolinių ir ne prekybos patalpose sudaromų vartojimo sutarčių atvejais, t. y. abiem atvejais turi būti nustatytas ne tik informacijos vartotojui suteikimo faktas, bet ir tai, kad ši informacija pateikta aiškiai ir suprantamai vidutiniam vartotojui, kaip tai suprantama pagal kasacinio teismo praktiką. Atkreiptinas dėmesys, kad byloje nėra duomenų, jog esminė informacija apie palmių priežiūrą (šildymą laidais) nagrinėjamu atveju buvo žinoma atsakovui ir trečiajam asmeniui.
43. Antra, ieškovo kasacinio skundo argumentai, jog nagrinėjamu atveju šalys sudarė nuotolinę sutartį, laikytini teisiskai nepagrįstais. Nuotolinė sutartis yra verslininko ir vartotojo sutartis, sudaroma pagal organizuotą nuotolinio pirkimo–pardavimo ar paslaugų teikimo sistemą, verslininkui ir vartotojui fiziškai nesant kartu vienoje vietoje ir iki sutarties sudarymo bei sutarties sudarymo metu naudojant tik ryšio priemones ([CK 6.228⁸ straipsnis](#)). Nagrinėjamoje byloje nebuvo nustatyta, kad ginčo šalys sutartį sudarė naudodamos verslininko organizuotą nuotolinio pirkimo–pardavimo sistemą, o tai pagal aptariamą normą yra būtinoji sąlyga sutartį kvalifikuoti kaip nuotolinę. Taigi, vien tai, kad šalys naudojosi nuotolinio ryšio priemonėmis, nelemia sutarties kvalifikavimo kaip nuotolinės, atitinkamai [CK 6.228⁷ straipsnio](#) taikymo.
44. Trečia, teisėjų kolegija atkreipia dėmesį, kad aptariamų normų taikymas byloje aktualus tik tuo atveju, jei ginčo teisiniai santykiai kvalifikuojami kaip vartojimo. Kita vertus, net jei ginčo teisiniai santykiai, nustačius dvigubo naudojimo tikslą pirkimo–pardavimo sandorių, nebūtų kvalifikuojami kaip vartojimo teisiniai santykiai, komercinių sutartinių teisių santykių šalims taikytini bendrieji prievolių teisės principai – prievolės turi būti vykdomos sąžiningai, tinkamai bei nustatytais terminais pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nurodymų nėra, – vadovaujantis protingumo kriterijais ([CK 6.38 straipsnio](#) 1 dalis), be to, kiekviena šalis turi atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau ir vykdydama prievolę bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperuotis) ([CK 6.38 straipsnio](#) 3 dalis). Atitinkamai ieškovo civilinė atsakomybė, priklausomai nuo teismų nustatytų faktinių aplinkybių, gali kilti tiek iš verslininko informavimo pareigos pažeidimo, tiek iš bendrųjų sutarčių vykdymą reglamentuojančių principų pažeidimo.
45. Apibendrinama tai, kas išdėstyta, teisėjų kolegija konstatuoja, kad, bylą nagrinėjant iš naujo apeliacinės instancijos teisme, atsizvelgiant į kasacinio teismo nurodytas papildomas faktines aplinkybes ir ginčo teisių santykių kvalifikaciją, sprendžiant dėl byloje taikytino ieškovo civilinės atsakomybės pagrindo. Nustačius, kad antruoju sandoriu trečiasis asmuo neprisiekė su verslu susijusių įsipareigojimų (nėra verslo tikslo), taikytinos verslininko informavimo pareigos pažeidimo teisinės pasekmės. Tokiu atveju tinkamą informacijos suteikimo faktą pagal nutartį išdėstytus kriterijus įrodinėja verslininkas, o vartotojas įrodinėja nuostolių faktą ir priežastinį ryšį tarp informacijos nesuteikimo ir neigiamų padarinių. Kita vertus, ginčo teisinius santykius pripažinus komerciniais (nustačius, kad ir antrąją sutartinę buvo susitarta dėl verslo – reklamos – paslaugų teikimo), ieškovo civilinės atsakomybės klausimas nagrinėtinas pagal bendrąsias civilinės atsakomybės nuostatas, t. y. civilinės atsakomybės sąlygas įrodinėja ieškovas ([CPK 178 straipsnis](#)).

Dėl bylos procesinės baigties ir bylinėjimosi išlaidų

46. Nustačiusi, kad apskūsta apeliacinės instancijos teismo nutartis priimta pažeidus įrodymų vertinimo taisykles ir neįvertinus Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės aiškinimo ir taikymo praktikos, teisėjų kolegija nusprendžia, kad nagrinėjamu atveju egzistuoja pagrindas panaikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui ([CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 1 punktą, 359 straipsnio 3 dalis).
47. Kasaciniam teismui nutarus perduoti bylą nagrinėti iš naujo apeliacinės instancijos teismui, šalių turėtų bylinėjimosi išlaidų paskirstymo klausimas paliktinas spręsti apeliacinės instancijos teismui ([CPK 93, 96, 98 straipsniai](#)). Pažymėtina, kad kasacinis teismas nepatyrė išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Klaipėdos apygardos teismo 2022 m. liepos 1 d. nutartį panaikinti ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti Klaipėdos apygardos teismui.
Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Gražina Davidonienė

Donatas Šernas

Jūratė Varanaukaitė